

Elsschot

Tussen alle papieren in mijn tas zit al enige weken een envelop van een uitgever, met daarin een contract dat de voorwaarden omschrijft waaronder een artikel van mij in een vakblad zal verschijnen. De simpele plaatsing van een niet al te lang artikel in een vakblad met een bescheiden lezerskring blijkt aanleiding te kunnen geven voor een juridisch betoog dat langer is dan het artikel zelf. Mocht het er ooit van komen, dan zijn voor de uitruil van Joodse gebieden in de toekomstige staat Palestina waarschijnlijk nog minder bepalingen nodig. De vraag hoe ik dit artikel geplaatst krijg, zonder mijn handtekening onder dat ellenlange contract te zetten, schuif ik nog maar even voor me uit.

Ik moest hieraan denken bij het lezen van 'Elsschot', de biografie van Vic van de Reijt. Het is zonder twijfel een van de beste biografieën die de afgelopen decennia verschenen zijn. Van de Reijt is erin geslaagd de grote schrijver te eren met een biografie die hem recht doet. De biografie is zuinig en precies als de romans van Elsschot. Het boek wisselt zaken en schrijverij af, zoals Alfons de Ridder en Elsschot dat deden. Het beschrijft soms ernstige zaken in helder, relativerend en hier en daar humorvol proza, zoals Elsschot zelf, zonder diens stijl al te nadrukkelijk te willen kopiëren.

Ik kon een vergelijking met de biografie van een andere grote schrijver, waarvan nu twee delen verschenen zijn, niet onderdrukken. Waar Nop Maas streeft naar de definitieve biografie, daar dreigt zijn project te stranden in een onleesbare oceaan van feiten, gespeend van iedere ironie die juist Reves proza haar kracht gaven. Nog los van de onverkwikkelijke onenigheid die over het derde en laatste deel ontstaan is.

Van de Reijt's biografie leerde me bovendien hoe om te gaan met ingewikkelde uitgeverscontracten. Als Alfons de Ridder 'Lijmen' uitgegeven wil krijgen bij uitgeverij de Wereldbibliotheek schrijft hij dat hij van harte hoopt 'dat U niet langer zult aandringen op het teekenen van de mij toegezonden 'verzekeringspolis?'. Het werkte: de uitgever haastte zich te antwoorden dat zij het eens waren en dat er niets getekend hoefde te worden. Zo kan het dus ook.